

odstavce §u 7 zákona ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n., a byl proto odsouzen do tuhého vězení na 14 dnů a k peněžitě pokutě 5000 Kč, po případě do tuhého vězení na dalších 7 dnů. Lichevní soud odůvodnil svůj názor tím, že zvětšeniny podobizen jsou předměty potřeby dle §u 1 lichevního zákona, protože vzhledem ke kulturní úrovni dnešní lidské společnosti opatřování takových obrazů slouží nepřímě k ukojení potřeb lidských po stránce ethické (estetické). Rozsudkem odvolacího soudu lichevního při zemském trestním soudě v Praze ze dne 18. listopadu 1922, bylo odvolání obžalovaného do výroku o vině a trestu zamítnuto a napadený rozsudek byl v celém obsahu potvrzen ze správných důvodů soudu první stolice. Názor obou stolic, že zvětšeniny podobizen jsou předměty potřeby dle §u 1 lichevního zákona, spočívá na nesprávném použití zákona. Dle §u 1 zákona ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n., rozumějí se předměty potřeby věci movité, které slouží přímo nebo nepřímě k ukojení potřeb lidských a potřeb zvířat domácích. Tím, že jsou postaveny vedle sebe potřeby lidí i potřeby zvířat, zřejmě jest naznačeno, že míněny jsou především potřeby životní, k nimž u člověka náleží ovšem i potřeby kulturní, měrou však pouze omezenou na potřeby duševního nebo tělesného vývoje a nikoli výhradně estetické, poněvadž i bez nich se kulturní člověk bez újmy svého životního vývinu může obejít a poněvadž i v dobách normálních široké vrstvy obyvatelstva trvale nebo dočasně buď dobrovolně se jich vzdávají, nebo, poměry nejsouce povzbuzovány, si jich vůbec nedopřávají. Jako nejvyšší soud ve svém rozhodnutí čís. 364 sbírky uznal, že zlaté a stříbrné šperky nejsou předměty potřeby, poněvadž ukájejí jen touhu určitých vrstev po ozdobě, nádheře a přepychu, nemůže přiznati této vlastnosti zvětšeninám podobizen, zhotoveným na objednávku pouze za tím účelem, aby jimi hověno bylo náladám společenským, byť i pietním. Vlastnost předmětu potřeby nelze zajisté upřítí podobiznám, sloužícím účelům praktickým, jako průkazkám, pasům, vzorkům, agnoskacím a pod., neodpovídá však již předmětu potřeby podobizna, zhotovená za účelem upomínky na určitou událost, místo, kostým atp. Avšak zvětšenina podobizny obzvláště není předmětem potřeby ve smyslu §u 1 lichevního zákona, poněvadž jest zpravidla výrobkem řemeslným, namnoze i výtvozem uměleckým, který nelze kdykoliv koupiti nebo si opatřiti hotový, nýbrž nutno jej dřív objednat a o způsobu jeho vyhotovení s fotografem se domluvit. Jeví se proto v tomto případě odsuzující výrok zmatečným dle §u 281 čís. 9 a) tr. ř.

Čís. 1195.

Toho, kdo dopustil se urážky na cti v dopisu, jež psal zaměstnavateli k jeho výzvě, vyvíňuje důkaz pravděpodobnosti.

(Rozh. ze dne 26. dubna 1923, Kr II 211/23.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací uznal po ústním líčení o zmateční stížnosti generální prokuratury na záštitu zákona do rozsudku krajského jako odvolacího soudu v O. ze dne 2. března 1922, jímž byl obžalovaný František T. uznán vinným přestupkem urážky na

ctí dle Šu 488 tr. zák. — takto právem: Rozsudkem krajského jako odvolacího soudu v O. ze dne 2. března 1922 porušen byl zákon v ustanovení §§ 488 a 490 tr. zák.; rozsudek ten se zrušuje a odvolacímu soudu se ukládá, by, šetře zásady druhého odstavce Šu 293 tr. ř., ve věci znova rozhodnul.

D ů v o d y:

Ze spisů okresního soudu v A. vyplývá tento skutkový děj: Dne 1. července 1921 dostavila se do místností Svazu čsl. průmyslníků v A. deputace úřednictva elektráren z R., vedená tajemníky úřednických organizací Rudolfem J-em a Josefem V-em, aby tam přednesla jisté požadavky úřednictva R-ských elektráren. Členy této deputace byli kromě Vladimíra H-a, vrchního inženýra R-ských elektráren, úředníci tohoto závodu Josef Ř., Otto Z., Jaroslav K. a Bernad Š. Deputace byla přijata a vyslechnuta inž. Františkem T-em, tajemníkem Svazu čsl. průmyslníků, jenž v této své vlastnosti dle výpovědi ředitele R-ské elektrárny W-a byl pověřen jednáním s deputací. O obsahu jednání podal inž. T. řediteli W-ovi ústně zprávu a později k výslovnému jeho vyzvání též zprávu písemnou ze dne 26. července 1921, ve kteréž uvádí toto: »Pan vrchní inž. H. odůvodňoval své stanovisko tím, že správní rada by jistě úřednictvu vyšla více vstříc nežli ředitelství, že je to ostatně docela dobře možno, a že úřednictvo jest odhodláno spor provést do všech důsledků. Na dotaz inž. T-a, zda míněna jest tím snad stávka, prohlásil pan vrchní inž. H., že nikoliv, že však úřednictvo předloží celou otázku veřejnosti v tom případě, kdyby mu nebylo vyhověno. Ředitelství je prý složeno z lidí, kteří tomu nerozumí, a není divu, že závod neprospívá, když je veden lidmi neschopnými. Poukázal na to, že R-ské elektrárny jakožto veřejně užitečný závod nesmí spekulovat a nakupovat mnoho materiálu, jak prý se to stalo, čímž vydávají se ztrátám. Resumé všeho vyznělo v to, že bude nutno veřejnosti otevřít oči, aby viděla, jak se v R-ských elektrárnách hospodaří, a potom prý snad ředitelství povolí.« Dne 5. září 1921 podal vrchní inž. Vladimír H. u okresního soudu na inž. Františka T-a soukromou obžalobu pro přestupek proti bezpečnosti cti dle Šu 488 tr. zák., spáchaný prý tím, že ho v onom přípisu ze dne 26. července 1921 vyjevováním smyšlených nebo překroucených skutků křivě vinil z určitého nečestného a takového nemravného jednání, které by ho mohlo ve veřejném mínění v opovržení uvést a snížit, a přednesl v této soukromé obžalobě, že z onoho obsahu dopisu inž. T-a není pravdivou ani jediná věta, soukromého obžalobce se týkající. Při hlavním přeličení, jež se konalo dne 28. září 1921 před okresním trestním soudem v A., popřel obžalovaný jakoukoliv vinu. Slova dopisu ze dne 26. července 1921, »že úřednictvo předloží celou otázku veřejnosti, pronesl prý ve skutečnosti hlavní mluvčí deputace Rudolf J., ale veškeré ostatní výrocky, o které tu jde, byly prý dle subjektivního dojmu obžalovaného proneseny soukromým žalobcem. Za nějakou dobu po přijetí deputace mluvil prý obžalovaný s ředitelem R-ských elektráren Arminem W-em, jemuž při tom výsledek vyjednávání s deputací důvěrně sdělil. Byl prý jako tajemník Svazu čsl. průmyslníků v A. tak učiniti povinen. Na to byl prý W-em vyzván, aby podal závodu písemnou zprávu o příběhu, načež

zaslal ředitelství R-ských elektráren v A. svrchu zmíněný dopis ze dne 26. července 1921, jehož obsah se kryje s tím, co sdělil před tím ústně řediteli W-ovi. Po výsledku členů deputace Rudolfa J-a, Josefa V-a, Josefa Ř-a, Otty Z-a, Jaroslava K-a a Bernarda Š-a jako svědků a mimo to svědků Armína W-a a místodržitele R-ských elektráren Karla K-a vynesl okresní soud v A. dne 12. října 1921 rozsudek, jímž byl obžalovaný inž. František T. dle Šu 259 čís. 3 tr. ř. od obžaloby osvobozen. Dle důvodů tohoto rozsudku vzal soud na základě výsledků průvodního řízení za prokázáno, že soukromý obžalobce H. výroky, jež dle obsahu závadného dopisu ze dne 26. července 1921 pronesl, ve skutečnosti nepronesl, uznal však, že obžalovaný měl a mohl mítí dojem, že soukromý obžalobce ony výroky pronesl, a to proto, že do rozhovoru zasáhlo více osob a tak snad i stejných výroky různými osobami užito bylo, takže omyl na straně obžalovaného není vyloučen, uváží-li se, že obžalovaný dle výsledků průvodního řízení zejména soukromého žalobce nikdy před tím neznal a dle hodnověrné výpovědi ředitele W-a tento s obžalovaným o poměru soukromého obžalovce k závodu také nikdy dříve nemluvil, a nelze mysliti, proč by vlastně obžalovaný soukromého obžalobce měl nějak křivě z něčeho vinit. Prvý soudce byl toho přesvědčen, že na straně obžalovaného nedá se mluvit ani o nějakém lehkomyslném a nerozvážném jednání, a že v tomto případě nejednal obžalovaný proti svému svědomí a vědomí, nýbrž v přesvědčení, že ničeho nepřekroutil, tudíž ve skutkovém omylu. Proti tomuto rozsudku podal soukromý obžalobce odvolání co do viny. Pro řízení odvolací byl z důvodů osobních delegován krajský soud v O., jenž rozsudkem ze dne 2. března 1922 odvolání vyhověl a uznal obžalovaného Františka T-a vinným přestupkem Šu 488 tr. zák. Odvolací soud vzal na základě nesporného dopisu a výpovědi svědků souhlasně se soudem první stolice za bezpečně a spolehlivě prokázáno, že jednak výroky v té souvislosti a v celém obsahu, jak uvedeny jsou v dopisu nikým z deputace proneseny nebyly, jednak že jmenovitě soukromý obžalobce výroky těchto naprosto neučinil, to tím spíše, že spolehlivost těchto výpovědí, třeba v maličkostech odchylných, — což ostatně je hledíc k okolnostem úplně vysvětlitelná, — jest vnitřně úplně odůvodněná, protože je takměř nemyslitelná, by člen deputace, domáhající se zlepšení poměrů úřednických, sám úředník, útočil podobným způsobem na ředitelství vlastního závodu, máje s sebou dva od závodu naprosto neodvislé tajemníky, které mohl předem informovat a z nichž ostatně tajemník J. již ze schůze veřejné několik dní před tím úplně v tom směru byl informován a kterážto schůze obžalovanému jako tajemníku svazu průmyslníků, proti nimž se na schůzi bouřilo, zajisté utajena nezůstala. Shledávaje v uvedeném činu skutkovou podstatu přestupku dle Šu 488 tr. zák. odvolací soud dovozuje dále, že obvinění stalo se veřejně dopisem na ředitelství podniku a k poukazu a potřebě ředitelství, jak svědek W. potvrdil, takže obžalovaný sice k podání zprávy písemně byl vyzván, k tvrzením však, v dopisu obsaženým, zvláštními okolnostmi naprosto jinak nebyl nucen a proto musil by obžalovaný, by se stal beztrestným, dokázati, že udání jeho je pravdivým, provésti tedy důkaz pravdy, nikoli pravděpodobnosti, který se mu však v tomto případě nezdařil. Odůvodňuje pak

zavinění obžalovaného ve směru subjektivním odvolací soud zjišťuje na základě výpovědi řady svědků, že při deputaci jednalo se klidně, ne vášnivě, ba parlamentárně, že mluvil jeden po druhém, že mohl tudíž obžalovaný, který si docela dle vlastní výpovědi činil poznámky za řečí, což při nějak pohnuté debatě sotva by bylo možno, při vynaložení obyčejné opatrnosti snadno zjistiti, kdo a co z členů deputace mluvil, jmenovitě pak, že soukromý obžalobce výroky, jím mu připisovaných, nepoužil, zvláště když naprostá kusost jeho poznámek »stávka, H., ředitelství, správní rada atd.«, třeba že obžalovaný tvrdí, že jím dobře rozumí, k podobnému závěru, jak obžalovaný jej učinil, naprosto neopravňuje. Třebaže, uvádí odvolací soud dále, výsledky trestního řízení nijak neposkytly podkladu pro to, že obžalovaný jednal ze zlomyslnosti a v přímém úmyslu, dotknouti se cti obžalobce, ani zvláště svědci Dr. P. a W. potvrdili, že před tím s obžalovaným o soukromém obžalobci, jmenovitě o jeho disciplinárce, nikdy nemluvili, je v činu obžalovaného, jak z řečeného vysvítá, nicméně skutková povaha přestupku urážky na cti dle Šu 488 tr. zák. i ve směru subjektivním, protože v tom směru ku trestní zodpovědnosti přirozeně stačí, když obviněný jest si vědom, že obviňováním dotkne se cti druhého způsobem, v zákoně uvedeným, což při inteligenci obžalovaného a vzhledem k okolnostem, zvláště vzhledem k vyzvání ředitelství, by obžalovaný, co sdělil ústně, podal písemně, je více než samozřejmé a když obžalovaný při sdělování takových okolností vyličuje, třebaže dle svého domnění správně, sběh událostí, jednal neopatrně a lehkovážně, což vzhledem ke shora řečenému běže soud za zjištěno, už také proto, že obžalovaný své tvrzení o skutkové okolnosti nijak podepřítí nemůže a, že podáváje zprávu písemně, měl dostatečně možnosti, věc řádně uvážiti a své tvrzení co do pravdivosti prozkoumati. Především dlužno uvést, že rozsudky obou stolic, zabírajíce do svého výroku téměř celý obsah závadného dopisu, překročují tím daleko potřebu individualisace činu, předepsanou v Šu 207 — 2 a Šu 260 — 1, 2 tr. ř. Okolnost ta má zde význam proto, že odvolací soud zahrnuje do odsuzujícího výroku i věty a slova, ve kterých obviňování soukromého obžalobce z nepočetného činu vůbec spatřovati nelze. Hlavní závadou rozsudku odvolacího soudu však jest vyslovený, právně mylný názor, že v tomto případě, poněvadž se urážka stala veřejně, bylo třeba provéstí důkaz pravdy. Jak z důvodů rozsudku vyplývá, neupírá odvolací soud obžalovanému vlastnost tajemníka svazu čsl. průmyslníků v A., jenž na vyzvání ředitele R-ských elektráren W-a k pokukazu a potřebě ředitelství psal závadný dopis, jakož i, že obžalovaný byl oprávněným zástupcem svého zaměstnavatele při jednání s deputací. V důsledku tohoto poměru mezi obžalovaným a ředitelstvím byl tedy obžalovaný služebně vázán, zvláštními poměry nucen, písemné sdělení o obsahu svého jednání s deputací učiniti. V takovém případě nebylo však obžalovanému třeba vésti důkaz pravdy, nýbrž stačil důkaz pravděpodobnosti. To plyne z ustanovení Šu 490 odstavec první tr. zák., dle něhož jest trestným, kdo způsobem, v Šu 489 tr. zák. uvedeným, dopustí se urážky dle §§ 487 a 488 tr. zák., aniž provede důkaz pravdy. Způsob, v Šu 489 uvedený, jest buď v dílech tiskových, spisech rozšiřovaných nebo vyobrazeních, nebo veřejně, nebyl-li vinník k tomu

(totiž k veřejnému pronesení) nucen zvláštními okolnostmi. Jde-li však o obvinění uvedeného druhu, jež proneseno bylo jiným způsobem, než v §u 489 zmíněným, tu dle §u 490, druhý odstavec tr. zák. nastává bez-trestnost buď důkazem pravdy nebo prokázáním takových okolností, z nichž plynou dostatečné důvody, by obvinění mohlo býti považováno za pravdivé. Třebaže odvolací soud výslovně vyloučil zlomyslnost a přímý úmysl, dotknouti se cti soukromého obžalobce, shledává nicméně jeho zavinění v neopatrném a lehkovážném jednání proto, že obžalovaný své tvrzení o skutkové okolnosti nijak podepříti nemůže a že, podávaje zprávu písemně, měl dostatečně možnosti, věc řádně uvážit a své tvrzení co do pravdivosti prozkoumati. Ve směru tom jest rozsudek jednak v rozporu sám se sebou, jednak nejasným, neboť rozsudek sám takovými okolnostmi se zabývá, ježto poukazuje na výpověď Dra P-a, jenž, jak odvolací soud uvádí, jistě věrohodně dosvědčil, co mu soukromý obžalobce přímo kdysi před tím řekl, že totiž správní rada elektrárny pustila se do spekuláčních obchodů při nákupu mědi ve Švýcarských, že dále vzhledem k disciplinárnímu řízení, proti soukromému obžalobci zavedenému, a jeho výsledkům některé výroky, soukromému obžalobci do úst kladené, byly pochopitelné, jakož i, že si obžalovaný o svém vyjednávání s deputací činil, byť i kusé poznámky, a konečně, že vlastní tvrzení obžalovaného je logické a v sobě zdůvodněné; nelze také nahlédnouti, jak obžalovaný měl mít dostatečně možnosti, věc řádně uvážit a své tvrzení co do pravdivosti prozkoumati, když odvolací soud obžalovanému nepochybně bezelstnost přiznává, to jest výslovně zjišťuje, že obžalovaný o sběhu události dle svého domnění správně referoval, a když zejména nezjišťuje, že obžalovaný o správnosti svého referování mohl a musil mít nějaké pochybnosti. Otázkou, zda byl v tomto případě proveden důkaz pravděpodobnosti, odvolací soud, jsa na právně mylném stanovisku o nutnosti důkazu pravdy, vůbec se nezabýval. Otázka ta musí však býti předem určité zodpověděna, neboť má rozhodující význam pro posouzení potřeby důkazu pravdy, nebo jen důkazu pravděpodobnosti.

Čís. 1196.

Promlčení trestného činu se přerušuje, byl-li vinník vzat do vyšetřování kterýmkoli tuzemským trestním soudem, aniž na tom záleželo, zda soud ten byl příslušným a jak skutek právně pojímal.

(Rozh. ze dne 27. dubna 1923, Kr I 101/22.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku lichevního soudu při zemském trestním soudě v Praze ze dne 9. prosince 1921, jímž byl obžalovaný dle §u 259 čís. 3 tr. ř. sprostěn z obžaloby pro přečin §u 11 čís. 4 zákona ze dne 17. října 1919 čís. 568 sb. z. a n., zrušil napadený rozsudek a vrátil věc nalézacímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Napadený rozsudek zjišťuje o obžalovaném, že dne 11. prosince 1919 předložil ve vojenské zásobárně v D. složní listek V. praporu na